

КІЛЬКІСТЬ ЖЕРТВ ГОЛОДОМОРУ-ГЕНОЦИДУ

Дванадцятого жовтня в НТШ із доповіддю на тему “Кількість жертв Голодомору-Геноциду 1932-1933 років: архівні документи й політичні версії” виступив д-р Володимир Сергійчук. Відкрила вечір Голова НТШ, д-р Дарія Даревич. Вона привітала присутніх і зокрема проф. Ф. Сисина, подякувала фундації “Будучність” і панові Медику за можливість улаштувати доповіді в Old Mill.

Шановного гостя представила дійсний член НТШ, довголітня заступниця Голови, д-р Марта Дичок. Вона сказала, що доктор історичних наук, професор Київського Національного університету ім. Шевченка, академік АН України Володимир Сергійчук досліджує історію України. Додала, що має довгий список його наукових праць.

Професор В. Сергійчук сказав, що Голодомор - велика трагедія нашого народу, свідомий геноцид. Сьогодні доступні архівні документи і вже нема сумнівів щодо цього. Тепер постає питання щодо кількості жертв. Доповідач зазначив, що займався історією козацтва, а з проголошенням Незалежності і відкриттям архівів до нього почали звертатися із проханням висвітлити проблеми історії ХХ століття і визвольних змагань, другої світової війни. Працюючи в архівах, д-р Сергійчук мимоволі познайомився із секретними документами партії і тими, що стосувалися Голодомору. Результатом тих знахідок було видання двох книг: “Як нас морили голодом” і “Український хліб на експорт у 1932-1933 роках”. Питання кількості загиблих виникло у 2015 році, коли відкрили пам’ятник жертвам Голодомору у Вашингтоні. Д-р Сергійчук відтоді відкинув усі справи і став досліджувати архіви, в тому числі й обласні. Як можна зробити правдиві висновки про втрати, якщо багато документів знищено, не вистачало бланків, тому записи про смерть робилися на документах про одруження, про народження? Хто помирав у селі, тих записували, а хто пішов із села і загинув по дорозі, тікаючи від голоду у Польщу і Румунію, залишилися незареєстрованими. Що можна побачити з первинних документів, які збереглися в областях? У дослідника виникла думка визначити втрати загиблих учнів. Початкова школа при Сталінізмі була обов’язковою й імена школярів фіксувалися. У Черкаському обласному архіві д-р Сергійчук знайшов класні журнали за 1932-33 роки. Там є довідка про відвідування. Доповідач показав присутнім сторінку з журналу 4-Б класу Хасківської середньої школи, тепер Смілянського району Черкаської області. Кількість учнів зменшилася від сорока одного у вересні до восьми у червні. Таке було по всіх селах України. Нарком освіти Затонський, який змінив Скрипника, видав розпорядження переписати дітей не лише 1925 року народження, а й 1926, і вони повинні були піти у перший клас. Вчителів посилали по кутках переписувати дітей. Виявилося, що із сімнадцяти дітей 1926 року народження померло дванадцять. Мільйон дітей повинні були прийти у перший клас, а з’явилися 674 тисячі. В іншій віковій групі бракувало 279 тисяч. Це шкільна статистика. Там уже була фальсифікація. У тридцяти чотирьох школах України не набрали першого класу. Доповідач знайшов глибоке протиріччя між цифрами, опублікованими владою, і знайденими в архіві. Смертність дітей становила тридцять відсотків, уже маємо три з половиною мільйони. Виявляється підрахунки загиблих діаспорою (7-10 мільйонів) були правильними. На думку д-ра Сергійчука, треба брати до уваги загиблих на Кубані, Поволжі, Казахстані. Усі станиці Кубані були перейменовані, щоби там ніщо не нагадувало про Україну. На будову Дніпрогесу завозили населення з Росії.

Окремі історики бачать соціальний аспект, але не національний, вони не беруть до уваги, що українців обкладали набагато більшими нормами хлібозаготівель, ніж росіян, наприклад, із червоноармійських колгоспів.

Доповідач показав статистику і порівняв народжуваність і смертність у 1931, 1932 і 1933 роках: смертність збільшувалася, а народжуваність зменшувалася з року в рік. У деяких селах починали запис смертей 28 липня 1933 року, коли найбільший голод закінчувався. На думку дослідника, перепис населення 1937 року не можна брати до уваги, бо більшість людей у ньому були завезені в Україну на місце померлих від голоду. Їм давали пайки, організовували школи і друкували для них газети російською мовою.

Деякі демографи кажуть, що

три мільйони втекли в Росію і залишилися живими. Проте д-р Сергійчук ставить слушне запитання: “Де документи?” На Донбас завезли велику кількість робочої сили. Допвідач вважає, що тринадцять обставин залишилися нез’ясованими: не досліджено кількості розстріляних на кордонах, не розкопано і не вивчено 837 могил біля залізниць та багато іншого. На думку д-ра Сергійчука, мінімальне число втрат становить вісім мільйонів. Ця цифра не є остаточною, ще багато роботи попереду.

Допвідь викликала великий інтерес, було багато запитань та емоційних виступів людей.

Галина Костюк